

Morihei Ueshiba & Kisshomaru Ueshiba

Napsal Stanley A. Pranin

(Aiki News číslo 96, Léto/Podzim 1993)

Kišomaru Uešiba se narodil v Ajabe, prefektuře Kjótó 27. června 1921 jako čtvrté dítě a třetí syn Moriheie Uešiby. Zakladatel tehdy žil s celou svou rodinou vedle hlavního centra sekty Omoto kjó v Ajabe, kde se aktivně účastnil jejího náboženského života. Zároveň i trénoval několik studentů malém dódžó známém jako Uešiba Džuku situovaném uvnitř jeho domu. Zde ho navštívil známý učitel Dajtó rjú Sokaku Takeda a strávil u něj několik měsíců roku 1922.

Kišomaru Uešiba měl z dětství vzpomínky na toto pestré období historie aikidó. Morihei se přestěhoval se svou rodinou do Tokia v roce 1927, kde Kišomaru dokončil většinu svého vzdělání.

Když v roce 1983 odpovídal v jednom rozhovoru na otázku, kdy začal studovat bojová umění, odpověděl: „Je jedno japonské přísloví, které říká, že chlapec z obchodu vedle chrámu bude zpívat sutru i když se jí neučil, a se mnou to bylo totéž. Začal jsem svůj trénink jako chlapec, bez toho, abych si to uvědomil. Od roku 1936 bylo mou povinností dělat mému otci ukeho s mečem, když jezdil na ukázky. Trochu jsem cvičil kendó a také starý styl Kašima šintó rjú.“ (Již v tréninkovém manuálu Budó publikovaném Moriheiem v roce 1938 je mnoho fotografií, kde se Kišomaru objevuje na fotkách technik jako jeho uke).

Po dokončení střední školy se Kišomaru zapsal na univerzitu Waseda a v roce 1942 jí dokončuje s titulem z ekonomie. V tomto čase na počátku druhé světové války Morihei, který odešel do důchodu do provincie Ibaraki, pověřil Kišomaru dohledem nad Kobukan dódžó. Tehdy bylo dódžó skoro prázdné a jeho povinnosti se skládaly především z administrativy.

Bylo to mimochodem také v roce 1942, kdy byl oficiálně přijat název aikidó, aby se vyhovělo politice standartizace názvu, kterou zavedlo Butokukai. Kromě ztráty počtu studentů kvůli válce, byla sama budova dódžó v nebezpečí vzhledem k bombardování Tokia. Jednou při požáru oblasti Šinjuku se Kiššomaru Uešibovi, tehdy ještě studentu Univerzity Waseda, stěží podařilo zachránit s pomocí sousedů dódžó před shořením. Ihned po skončení války bylo cvičení bojových umění zakázáno velením spojeneckých okupačních vojsk a Kišomaru Uešiba otevřel dódžó stovce lidem, kteří přišli ve válce o své domovy. V té době rozdělil svůj čas mezi Tokio a Iwamu. Když bylo v Tokiu obnoveno cvičení na neformálních základech, začalo chodit jen pár studentů, protože většina se soustředila na holé přežití. Ale když byla roku 1948 založena jako nástupce Nadace Kobukai, Zaidan Hodžin Aikikai, dódžó začalo pomalu ožít.

Tehdy byl Dóšu zaměstnán na plný úvazek u pojišťovací společnosti, musel se postarat o ženu, děti a několik hladových učideši a vyučovat aikidó ráno a večer. Jeho otec zůstával v Iwamě, kde trénoval několik studentů, mezi nimi i Morihira Saitó. Když se cvičení v Tokiu rozběhlo, začal Kišomaru směřovat část svého úsilí k rozšíření aikidó mezi veřejnost, která o něm většinou nic nevěděla. Významným mezníkem byla velká ukázka pořádaná v obchodním domě Takašimaja v roce 1956, při které poprvé ukazovali spolu se zakladatelem i starší studenti. Kišomaru napsal

v roce 1957 svou první knihu, příznačně nazvanou Aikidó, kterou následovalo v pravidelných intervalech více jak dvacet dalších. Růst studentů aikidó plynule pokračoval a po celém Japonsku ve městech i školách rostla nová dódžó. Jméno aikidó už zdomácnělo mezi japonskou veřejností, která ho přinejmenším uměla identifikovat jako bojové umění.

Další významná hranice šíření aikidó ležela mimo Japonsko. Kišomaru začal posílat mladé, talentované učitele do ciziny, kde měli zakládat dódžó. On sám odcestoval do USA poprvé v roce 1963. Pamatuji si, jak jsem se čile účastnil hodiny, kterou měl Dóšu na této zahajovací cestě v YMCA v Los Angeles.

V polovině šedesátých let zaplnilo tatami Aikikai Hombu dódžó velké množství studentů spolu se skupinou cizinců, kteří přijeli do Japonska, aby trénovali v této Mece aikidó. Zakladatel byl tehdy již osmdesátiletý a ačkoli byl tou dobou většinou v Tokiu, hlavními postavami v dódžó byli Kišomaru a Koiči Tohei. Po smrti zakladatele v roce 1969 se postupně zhoršila rozepře mezi Kišomaru a Toheiem, který byl v té době hlavou vzdělávacího programu pro instruktory, a ten pak odešel z Hombu a v roce 1974 založil svoji vlastní školu. V polovině sedmdesátých let se aikidó natolik rozrostlo, že Dóšu a nejstarší šiřitelé aikikai začali cítit, že je potřeba založit „IAF“. Ve mnoha zemích již byly uznávány národní federace a veškerá organizace přešla pod správu Zaidan Hodžin Aikikai. Dóšu měl mnohem více práce než kdykoli předtím a jeho vzhledem ke svým povinnostem často cestoval do USA, Evropy i Jižní Ameriky.

V roce 1977 vyšla v nakladatelství Kodansha jeho dlouho očekávaná kniha Aikidó Kaiso: Morihei Uešiba, která je považována za jeho nejdůležitější dílo o životě svého otce. V této době začal být jeho syn Moriteru označován jako „třetí aikidó dóšu“. Odpovědnosti mladšího Uešiby rostly v přípravách na den, kdy bude muset převzít následnictví, k čemuž i nedávno došlo.

Přístup Dóšu k aikidó zdůrazňoval jemné, kruhové pohyby. Kdysi mi řekl, že symbol „moru“ v jeho jméně byl symbolem jeho pohledu na „kruhovou“ podstatu techniky aikidó. Z filosofického hlediska Dóšu sám shrnul své myšlenky týkající se umění vytvořeného jeho otcem těmito slovy: „Pohyby aikidó jsou v dokonalém souladu s pohyby ducha. Je nepřesvědčivé, jestli někdo mluví o duchovních záležitostech a přitom kope do svého partnera před tím jak ho hodí. V aikidó posilujeme své tělo a mysl pomocí jemných pohybů, které jsou v souladu s přírodou.“

Dóšu vždy zůstával neskutečně čínorodý a často předváděl na ukázkách nejenom v Japonsku, ale i v cizině. Pravidelně učil třikrát týdně v Hombu dódžó a pracoval na knížce Duch aikidó, která měla být jeho osobní odkaz k filosofii aikida.

český překlad –vn-